

Egy európai projekt a könnyen olvasható és érthető internetért.

Beszámoló a müncheni „For an Easy-to-Read Internet” konferenciáról

Ladányi Lili

ladanyi.lili@szte.hu

SZTE JGYPK Alkalmazott Pedagógiai Intézet

Magyar Ágoston

magyar.agoston@szte.hu

SZTE JGYPK Alkalmazott Pedagógiai Intézet

2022. november 3-án Münchenben rendezték meg az Erasmus+ európai projekt Train2Validate partnerei által a „For an Easy-to-Read Internet” konferenciát, amelynek célja, hogy a résztvevők megvitassák és megosszák tapasztalataikat, legújabb kutatási eredményeiket és jó gyakorlataikat az internet infokommunikációs akadálymentesítésével kapcsolatban.

A konferenciasorozat jelenlegi állomásának az SDI müncheni kampusza adott otthont. A résztvevők között voltak az oktatás, az információtechnológia és a kommunikáció területén dolgozó szakemberek, valamint könnyen érthető nyelvi ellenőrök is. Az esemény fókuszában az állt, hogy hogyan lehet az internetet és a digitális kommunikációt a lehető legjobban hozzáférhetővé és érthetővé tenni a különböző felhasználói csoportok – különös tekintettel az értelmi fogyatékosággal élő és látássérült személyek – számára. Számos szakértő és kutató tartott előadást a könnyen érthető nyelv különböző aspektusairól, például a vizuális kommunikáció használatáról, az információk hozzáférhetővé tételéről és az online tartalmak hozzáférhetőségéről, a webergonómiáról. Az eseményen több előadás is elhangzott, melyek a könnyen érthető olvasás és írás témájában nyújtottak gyakorlati útmutatást a résztvevőknek. Ezenkívül a résztvevők kerekasztal-beszélgetések és workshopok keretében interaktív módon tudták megosztani egymással a tapasztalataikat és innovatív megoldásaikat a témában.

Kulcsszavak: *könnyen érthető nyelv, kommunikációs akadálymentesítés, internet, konferencia*

A Train2Validate projekt

Az európai szakmai projekt a könnyen érthető nyelvvel kapcsolatos képzéseket szervez könnyen érthető nyelvi ellenőrök (validátorok) és az őket támogató szakemberek (facilitátorok) számára. A projekt futamideje három év (2020. szeptember 1-től 2023. augusztus 31-ig), melyben hat partner vesz részt. Ebből kettő nonprofit szervezet, a Plena Inclusión Madrid (Spanyolország), amely a projekt lebonyolítását

is vezeti, és a Zavod RISA (Szlovénia), valamint három egyetem, az Universitatea Politehnica Timisoara (Románia), az SDI München (Németország) és az SSML Pisa (Olaszország). A képzés minősítését a ECQA (Ausztria) cég végzi.¹

A projekt azért jöhetett létre az Erasmus+ keretében, mert innovatív gyakorlati megoldásai által megoldást kíván nyújtani elsősorban az oktatási és szociális területeken jelen lévő esélyegyenlőtlenség csökkentésére.²

A Train2Validate célul tűzte ki, hogy megvizsgálja a jelenleg rendelkezésre álló anyagokat, melyek a validátorok, illetve facilitátorok számára készültek, és ezekből az anyagokból szintetizáljon egy egységes tudásanyagot, mely rámutat a könnyen érthető nyelvvvel kapcsolatos munkához szükséges készségekre. Ezután képzésfejlesztés történik, melyekhez természetesen minden anyagot könnyen érthető formában is megjelentetnek. A létrejött, hivatalosan is bejegyzett tanfolyamot a képzés résztvevői tanúsítvány megszerzésével zárhatják.³ A kihívást az jelentheti, hogy a könnyen érthető nyelv módszertanához európai szinten tudományosan elismert és mindenhol érvényes tanúsítványt érhesen a képzés. Ezen keresztül a távlati cél pedig az értelmi fogyatékkal élő személyek társadalmi befogadása a foglalkoztatásuk elősegítésén keresztül.⁴

A projekt megvalósítását öt lépésben tervezték meg a partnerek, és a cél megvalósításának minden állomása egyúttal egy konferencia megszervezését is jelenti, ahol az addig elért eredményeket mutatják be, összegzik, adott esetben megvitatják a részt vevő tagok.⁵

Ez az öt lépés, melyekhez az eredmények közzétételéhez öt konferencia is kapcsolódik, a következő:

1. Közös módszertani keretek és legjobb gyakorlatok az ellenőrzés területén Európában.
  2. Készségek összegzése, amelyekre szüksége van egy könnyen érthető nyelvi ellenőrnek (validátornak) és az őt támogató személyeknek (facilitátoroknak).
  3. Tantervek összeállítása és ellenőrzése könnyen érthető nyelvi ellenőrök (validátorok) és az őket támogató személyek (facilitátorok) számára.
  4. A képzéshez szükséges anyagok összekészítése.
  5. A képzés anyagainak kiértékelése.
- +1. A képzés hitelesítése.

1 Plena Inclusion Madrid weboldala. <https://plenainclusionmadrid.org/> (2023.03.24.)

2 Sprachen & Dolmetscher Institut München (SDI MUC) weboldala. <https://www.sdi-muenchen.de/home> (2023.03.24.)

3 Plena Inclusion Madrid weboldala. <https://plenainclusionmadrid.org/>

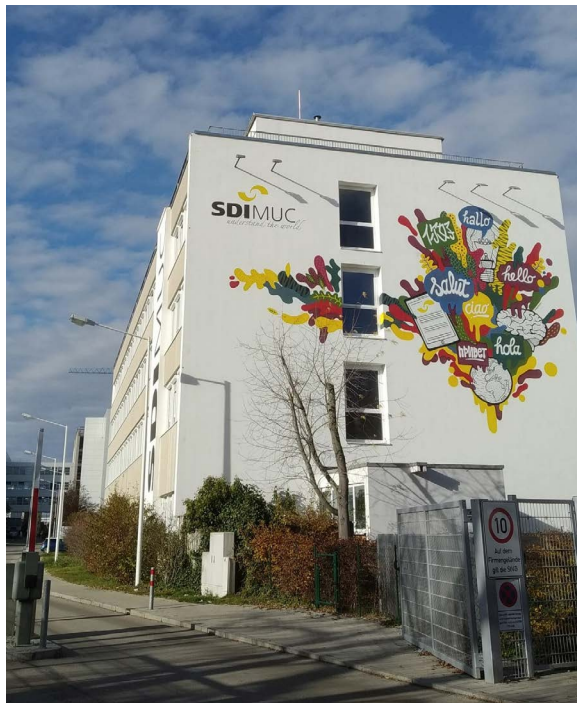
4 Sprachen & Dolmetscher Institut München (SDI MUC) weboldala. <https://www.sdi-muenchen.de/home> (2023.03.24.)

5 Sprachen & Dolmetscher Institut München (SDI MUC) weboldala. <https://www.sdi-muenchen.de/home> (2023.03.24.)

“For an Easy-to-Read Internet” konferencia

Mára az internet mindenki életének szerves részét képezi. Ezért is kiemelten fontos, hogy annak tartalma mindenki számára érthető és jól olvasható legyen, különösen az olvasási nehézségekkel élő személyek számára. A 2022. november 3-i, egyben a konferenciasorozat negyedik állomásának fő kérdése volt, hogy hogyan járulhat hozzá a könnyen érthető módszer az internet mindenki számára hozzáférhetővé tételéhez.

Közel félszáz szakember és érintett érdeklődő vett részt Európa számos országából az Erasmus+ európai projekt partnerei által szervezett rendezvényen, amelynek a Sprachen & Dolmetscher Institut München (SDI MUC) egyetem adott otthont (1. kép).

1. kép: A Sprachen & Dolmetscher Institut München (SDI MUC) épülete

Az előadások sorát Óscar Garcia Munoz, a Plena Inclusion Madrid projektvezető munkatársa nyitotta meg a Train2Validate program bemutatásával. A konferencia inkluzivitás- és a “semmit rólunk nélkülünk” elv melletti elköteleződését alátámasztja, hogy két, értelmi fogyatékosággal élő személy társelőadóként, illetve egy kerekasztal-beszélgetés résztvevőjeként mutathatta be tapasztalati szakértelmét a témában (2. kép). Janina Spang és Nevenka Kos a Netzwerk Leichte Sprache, valamint a Zavod Risa hálózatokban könnyen érthetőségi ellenőrként (validátorként) dolgoznak. Előadásaikban

mindketten hangsúlyozták, hogy a könnyen olvasható irányelvek alkalmazásának legfőbb eredménye a mindenki számára elérhető internet, valamint a társadalomban munkavállalóként való részvételi lehetőség biztosítása. Janina Spang, aki maga is részt vesz különböző weboldalak validálásában, a háttér és a betűk megfelelő kontrasztosságát, a címsorok informatív jellegét, a tipográfiát, a nagyobb betűméretet és a felugró ablakok mellőzését emelte ki, mint olyan alapvető szabályokat, amelyek formai szempontból segítik a weboldalakon található szövegek megértését. Nevenka Kos az értelmi fogyatékossgal élő vagy szövegértési nehézségekkel küzdő emberek információhoz való hozzáféréseinek jogait hangsúlyozta, rámutatva ezzel arra, hogy a könnyen érthető nyelv támogathatja őket abban, hogy munkájukkal ők is megvalósíthassák a társadalom fejlődéséhez való hozzájárulásukat.

2. kép: Inkluzív kerekasztal-beszélgetés a “For an Easy-to-Read Internet” konferencián Münchenben

A konferencián számos, akadálymentesítéssel foglalkozó szakértő vett részt, akik a mindenki számára elérhető internet megvalósítása szempontjából nélkülözhetetlen aspektusokat vitatták meg. Rocío Bernabé, a müncheni SDI kutatója és Stefanie Koehler, a Netzwerk Leichte Sprache munkatársa bemutatták a webes akadálymentesítési irányelvek (Web Accessibility Guidelines – WCAG) és a könnyen érthető nyelvvel kapcsolatosan eddig megjelent nemzetközi irányelvek közötti átfedéseket. Mind a szöveges, mind pedig a nem szöveges elemek tekintetében az összesen 66 kritériumból 35 esetben találtak összefüggést a könnyen érthető és olvasható nyelv és a hozzáférhető internet szabványai között. Néhány ilyen kritérium:

Olvasható betűtípus: Válasszunk könnyen olvasható betűtípust, például Arial, Helvetica vagy Times New Roman. Kerüljük a díszes vagy túl sűrű betűtávolság használatát.

Megfelelő betűméret: A betűméretnek elég nagynek kell lennie ahhoz, hogy könnyen olvasható legyen anélkül, hogy megerőltetné a szemet. A 14-16-os betűméret az ideális.

Rövid bekezdések: Bontsuk a szöveget kisebb bekezdésekre, hogy az olvasó könnyebben el tudja olvasni és részleteiben tudja feldolgozni azokat. A hosszú szövegtömbök elriasztják a felhasználókat az olvasástól.

Leíró címek és alcímek: Javasolt alcímeket használni a tartalom szakaszokra bontásához, ami a későbbi visszakeresést is elősegíti. Fontos, hogy az alcímek és címek világos képet adjanak az olvasónak a hozzá tartozó konkrét tartalomról.

Listajelek: Felsoroláskor használjunk listajeleket, ezzel is felhívva az olvasók figyelmét a kulcsfontosságú információkra.

Világos, egyszínű háttér: Használjunk egyszínű, világos, lehetőleg fehér hátteret, hogy az azon elhelyezett szöveg olvashatóbbá és vizuálisan vonzóbbá váljon.

Világos és könnyen érthető nyelvezet: Használjunk egyszerű és világos nyelvezetet, amelyet bárki megérthet. Kerüljük az összetett szakzsargon vagy a szaknyelv használatát, amely összezavarhatja az olvasókat.

Ezen kritériumok csoportosítása és összefoglalása alapján könnyen érthetőségi és olvashatósági szempontból 4 alapvető kritériumot hoztak létre a weboldalak kapcsán. Ezek a következők:

1. Szöveges alternatívák felkínálása: A különböző nyelvi szinteknek megfelelően az olvasónak legyen lehetősége leegyszerűsített, részletesebben megfogalmazott vagy szómagyarázatokat is tartalmazó szövegváltozatokhoz is hozzáférni a lehető legkevesebb kattintással.

2. Multimédiás tartalmak biztosítása: A felhasználók tájékoztatása vagy szórakoztatása érdekében álljon rendelkezésére többféle csatornát is használó információs tartalom vagy feldolgozási rendszer (szöveg, hang, kép, animáció, videó és interaktivitás, például chatfunkció).

3. Adaptivitás: Az internetes oldalak megjelenését az egyes felhasználók igényeihez szükséges igazítani: mind a hasábok szélessége, mind a szövegek mérete, mind a fotók, grafikai elemek adaptálhatók legyenek, hogy ha a weboldalt bármilyen felbontás alól és eszközről nézzük is, mindig élvezhető felülettel, megfelelő betűmérettel, az ujjunkkal is könnyen "eltalálható" gombokkal találjuk magunkat szemben.

4. Megkülönböztethetőség: A segítő technológiákat nem használó és a segítő technológiákat használó személyek szempontjait is figyelembe vevő, jól megkülönböztethető, elkülöníthető elemeknek köszönhetően a weboldalakon az egyes tartalmak könnyebben láthatóvá és hallhatóvá válnak. Ilyen tartalmak például a kontrasztosság, a betűk, a szövegtávolság és a képek átméretezhetősége, “nézetablakok” megjelenítése, a felolvasó testreszabhatósága stb.

A fenti kritériumokból világosan kirajzolódik, hogy a könnyen érthető és olvasható internetes felületek skálázása nem szöveges, szöveges és interaktív komponensek mentén szükséges lépés a mindenki számára érthető és olvasható tartalmak megvalósítása érdekében, hiszen a maximális hozzáférhetőség minimumkövetelményei túlmutatnak a szöveg egyszerűsítésén. A szakemberek továbbá azt is hangsúlyozták, hogy az ellenőrzés (validálás) a hozzáférhető információs és kommunikációs technológiák kulcsa. A Train2Validate projektnek pedig egyik legfőbb célja az erre a feladatra is alkalmas ellenőrök (validátorok) és az őket támogató facilitátorok képzése. Piero Cavallo és Tatjana Knapp, a konzorcium két szervezeti tagja, az SDI München és a Zavod Risa képviselőiben előadásukban bemutatták a könnyen érthetőségi ellenőrök (validátorok) és facilitátorok jövőbeli, tanúsítványt is biztosító tanfolyamához készített első képzési anyagokat. A képzési anyagokat, mint kiemelték, igyekeznek mindkét tanfolyamhoz szükséges ismeretek elsajátításához szükséges tartalommal ellátni. A videók, feladatok és olvasmánylisták csak néhány azok közül a tartalmak közül, amelyeket a képzéseken részt vevőknek egy Google Classroom platformon bocsátanak majd rendelkezésre. Ezeket majd 2023 júniusában, az utolsó szlovéniai rendezvényen mutatják be. Cavallo és Knapp azt is hangsúlyozta, hogy a képzések validálására több szakaszban kerül sor, amely magában foglalja majd a partnerség összes nyelvén történő kísérleti tesztelést a potenciális hallgatókkal.

Paul Mayer, az osztrák Capito digitális vezérigazgatója a mesterséges intelligencia és a könnyen érthető nyelv kapcsolatáról beszélt előadásában. A SUMM projekt keretein belül kifejlesztett Capito-digital egy olyan program, amely mesterséges intelligenciát alkalmazva értékeli a különböző információk érthetőségét. A program igazodik a felhasználó által kiválasztott és értett három nyelvi szint valamelyikéhez, és képes a sztenderd vagy nehezen érthető szövegeket automatikusan erre a nyelvi szintre átírni úgy, hogy konkrét egyszerűsítési tippeket ad, amelyeket egy gombnyomással azonnal alkalmazni is képes.

Összegzés

A “For an Easy-to-Read Internet” konferencia egy nagyszerű lehetőség volt a résztvevőknek, hogy tovább bővítsék tudásukat a könnyen érthető nyelv, azon belül is a hozzáférhető internetes felületek terén, és megosszák egymással a tapasztalataikat és az innovatív megközelítéseiket.